

WIŚNIE -TRADYCYJNE ODMIANY

Informacje ogólne

Opis botaniczny i pochodzenie gatunku

Wiśnia (*Prunus cerasus* L.) należy do rodziny *Rosaceae* Juss. - różowate, podrodziny *Prunoideae* Focke – śliwowe, rodzaju *Prunus* L. i podrodzaju *Cerasus* (Mill.) Focke.

Wiśnia pospolita powstała ze skrzyżowania czereśni ptasiej (*Prunus avium* L.) z wiśnią karłowatą, nazywaną także wisienką stepową (*Prunus fruticosa* Pall.).

W stanie dzikim występuje w Azji Mniejszej oraz prawie w całej Europie. Jest to krzew lub drzewo dorastające do wysokości około 10 m, o gęstej i zwykle bez przewodnika koronie. Gałęzie najczęściej zwisają, rzadziej są wzniesione do góry. Młode pędy zwykle koloru szarego, natomiast starsze przyjmują kolor czerwonobrazowy. Liście jajowate lub odwrotnie jajowate, dość sztywne, ciemnozielone, gładkie, błyszczące, o długości od 5 do 10 cm. Kwiaty rozwijają się prawie równocześnie z liśćmi. Są koloru białego, o średnicy około 2,5 cm, zebrane po kilka w kwiatostanie. Owocem wiśni jest pestkowiec, kształtu kulistego lub kulisto-spłaszczonego, o średnicy 1 – 2 cm. Skórka ma barwę od jasno do ciemnoczerwonej lub prawie czarnej. Miąższ blad różowy o bezbarwnym soku lub czerwony o różnej intensywności, miękki, kwaśny lub kwaśnosłodki, często cierpki i z goryczką. Pestka kulista lub jajowata, gładka. Szypułka zmiennej długości, najczęściej gładka i z osadką, na której występuje jeden lub kilka listków.

W obrębie gatunku *Prunus cerasus* L. jest wyodrębnionych kilka grup, przy czym klasyfikacje te różnią się między sobą.

Według wcześniejszego podziału pochodzącego z 1915 roku *Prunus cerasus* L. z gatunku zostały wydzielone następujące grupy:

- mieszańce wiśni z czereśnią, czyli tzw. czerechy;
- szklanki;
- wiśnie czarne;
- wiśnie dzikie i półdzikie.

Nowszy podział wiśni, który jest datowany na połowę ubiegłego wieku, dzieli wiśnie na dwie na dwie grupy, czyli na wiśnie właściwe i czerechy.

Historia uprawy wiśni

Nie jest znany czas, kiedy zaczęto uprawiać odmiany wiśni dla potrzeb konsumpcyjnych. Stosunkowo dokładne opisy wiśni znajdują się już jednak w starożytnej literaturze greckiej. Pierwszą wzmiankę o nich daje Teofrast (371 – 286 r. przed naszą erą) w dziele „Historia naturalis”. Bardziej wartościowe odmiany wiśni rozpowszechniły się w zachodniej Europie wraz z podbojami i rozprzestrzenieniem się kultury rzymskiej. Dzięki pracom wykopaliskowym w Polsce dotyczącym okresu wczesnego średniowiecza można stwierdzić, że już w X, XI i XII w. wiśnie były u nas dość powszechnie uprawiane. Jednak uprawa szlachetniejszych odmian wiśni, jak i innych drzew owocowych, skoncentrowana była głównie w ogrodach klasztornych i królewskich. Zakonnicy nie tylko uprawiali drzewa owocowe w swoich ogrodach, ale również rozpowszechniali je w majątkach i dobrach kościelnych. W późniejszym okresie do rozpowszechnienia się różnych odmian wiśni przyczyniły się również ogrody botaniczne, pomologiczne, a także prywatne kolekcje drzew owocowych oraz sady przy wielkich latyfundiach, czyli bardzo dużych posiadłościach ziemskich należących do jednej osoby lub organizacji. Niektóre odmiany wiśni, a szczególnie różne formy wiśni pospolitej, zostały przeniesione do Polski z terenów obecnej Ukrainy.

Wymagania klimatyczne i glebowe

Wiśnia ma zdecydowanie mniejsze wymagania w tym zakresie niż czereśnia. Dobrymi stanowiskami dla wiśni są wszelkie wzniesienia terenu i łagodne stoki osłonięte od zimnych wiatrów północnych. Źle znoszą sadzenie w dużych zagłębieniach terenu, gdyż może się to wiązać z przemarzaniem całych drzew lub pąków kwiatowych wiosną. W miejscach tych zarówno zimą w czasie mroźnych dni jak i wiosną podczas przymrozków gromadzi się zimne powietrze o temperaturze o kilka stopni niższej niż na terenach wzniesionych. Wiśnie mogą być uprawiane w zasadzie prawie na terenie całej Polski. Wyjątkiem jest Podlasie, gdzie zbyt niskie temperatury mogą uszkadzać drzewa i pąki kwiatowe.

Oprócz temperatury i nasłonecznienia ważna jest ilość i rozkład opadów. Wiśnie mają mniejsze od innych gatunków wymagania wodne. Dobrze rosną na glebach przepuszczalnych o umiarkowanej pojemności wodnej i na terenach, gdzie roczna suma opadów wynosi 500-600 mm. Ważne jest jednak zaopatrzenie drzew w wodę wiosną i wczesnym latem, podczas gwałtownego powiększania się dojrzewających owoców. Podczas suszy młode drzewka słabiej rosną i gorzej owocują w następnych latach. Od suszy bardziej szkodliwy jest nadmiar wody spowodowany wysokim poziomem wody gruntowej oraz okresowym zaleganiem wody w powierzchniowych warstwach gleby. W obu tych przypadkach na skutek braku tlenu korzenie przestają pobierać składniki pokarmowe, wzrost drzew słabnie, następuje opadanie kwiatów i zawiązków oraz zamieranie całych drzew. Wiśnia dobrze rośnie na glebach brunatnych lub bielcowych. Pod sady wiśniowe nie nadają się ewidentnie głębokie piaski. Wiśnie lokalne otrzymywane z odrostów dobrze udają się na glebie lżejszej (na której nie udają się inne gatunki drzew owocowych), pod warunkiem, że są dobrze nawożone obornikiem i nawozami mineralnymi. Wiśnia dobrze rośnie i owocuje zarówno na glebach lekko kwaśnych, jak i na rędzinach, czyli na glebach wapiennych o odczynie obojętnym.

Sadzenie wiśni

Wiśnie sadzimy wczesną wiosną bądź późną jesienią, po dokładnym przygotowaniu stanowiska i wzbogaceniu gleby obornikiem lub kompostem. Jeśli zamierzamy posadzić wiśnie wiosną, postarajmy się zrobić to jak najwcześniej, najlepiej tuż po roztopach. Wiśnie sadzone później rosną słabo i wymagają częstszego i obfitszego podlewania. Wiśnie w przeciwieństwie do czereśni nie rosną bardzo silnie, dlatego sadzimy je w zdecydowanie mniejszej rozstawie. Gęstość sadzenia zależy od podkładki na jakiej drzewko zostało zaszczepione oraz od formy korony w jakiej zamierzamy prowadzić wiśnię. Silnie rosnące odmiany wiśni (szklanki) sadzimy w rozstawie 5 x 3 m. Drzewka szczepione na podkładce antypki lub sadzone na niezbyt żyznej glebie wymagają mniejszej rozstawy, czyli minimum 4 x 2 m. Jeśli drzewko, które będziemy sadzić, rosnęło wcześniej w pojemniku, to przed wysadzeniem do gruntu musimy go dokładnie podlać. Natomiast korzenie drzewek wykopanych z gruntu, na około 2-3 godziny przed sadzeniem powinniśmy zanurzyć w wodzie. W czasie sadzenia musimy pamiętać aby miejsce szczepienia znajdowało się 10-15 cm nad ziemią. Bezpośrednio przed umieszczeniem każdego drzewka w dołku przycinamy ostrym sekatorem korzenie. Odpowiednie skrócenie zdrowych korzeni i usunięcie korzeni zmiażdżonych lub poszarpanych ułatwi przyjęcie się roślin. Następnie wykopujemy dołek na tyle szeroki i głęboki (30-40 cm.), by dało się w nim swobodnie rozłożyć korzenie drzewka bez podwijania ich. Wykopując dołek, wierzchnią warstwę gleby odkładamy na jedną stronę, a tzw. podglebie na drugą stronę. Z pierwszej na dnie usypujemy kopczyk, a którym rozkładamy korzenie drzewka. Następnie korzenie przysypujemy uprawną warstwą gleby, a na koniec dajemy ziemię z podglebia. Glebę wokół pnia bardzo delikatnie udeptujemy aby nie naderwać najwyższych położonych korzeni. Posadzone drzewko obficie podlewamy bez względu na porę sadzenia. Drzewka posadzone jesienią musimy dodatkowo zabezpieczyć na czas zimy. Wówczas wokół pnia usypujemy kopczyk, aby zabezpieczyć korzenie i nasadę pnia przed przemarzeniem. Obok sadzonki umieszczamy palik, który będzie stanowił dla niej podporę do czasu wykształcenia silnych korzeni. Wokół roślin posadzonych wiosną formujemy zagłębienie w formie miski, które posłuży nam zatrzymywaniu wody w czasie podlewania. Bezpośrednio po sadzeniu wiosennym przycinamy wszystkie pędy młodej wiśni oprócz przewodnika. Jeśli sadzimy drzewko jesienią, zabieg ten wykonujemy następną wiosną. Im gęściej posadziliśmy nasze drzewka, tym silniejsze powinno być cięcie. Każdy pęd należy skrócić o 1/3 do 2/3 długości. Kolejnym istotnym zabiegiem jest założenie na przycięte gałązki spinaczy, które pomogą nam zwiększyć kąty rozwidleń. Pędy wybijające pod kątem ostrym są podatne na złamania i choroby kory.

Wartości odżywcze i lecznicze wiśni

Wiśnie należą do owoców, które odznaczają się niewielką wartością energetyczną. Zawierają jednak bardzo dużo witamin i minerałów. Żelaza mają zdecydowanie więcej niż jabłka. Zawartość witaminy C w 100 gramach waha się od 12 do 15 mg. Około 600 g owoców wiśni zaspokoi dzienne zapotrzebowanie na tę ważną witaminę. Wiśnie są także dobrym źródłem potasu, serotoniny i melatoniny. Oprócz tego wiśnia zawiera garbniki, pektyny i inozyt, znany jako "witamina B8" który zapobiega siwieniu. Inozyt ma też pozytywny wpływ na wydalanie z organizmu cholesterolu. Ważnym związkiem, który występuje w miąższu wiśni jest kumaryna. Jest to substancja obniżająca krzepliwość krwi, a wiśnie są jej niezastąpionym źródłem szczególnie w diecie chorych po zatorze, zawale

albo udarze. Kumaryna hamuje również rozwój wszystkich bakterii, wirusów (w tym HIV) oraz grzybów. Działa zabójczo na pierwotniaki i roztocza.

Już wiele wieków temu wiśnia w medycynie ludowej była bardzo popularnym lekarstwem. Sok, owoce i odwary z liści stosowano do poprawienia trawienia, zaspokajania pragnienia, miały ponadto działanie przeczyszczające oraz przeciwnilne. Wiśnie zawierają w swoim miąższu dużo antyoksydantów – antocyjanów. Antyoksydanty spowalniają procesy starzenia, przedłużają sprawność fizyczną i psychiczną. Wspomagają zwalczanie stanów zapalnych, obniżają poziom złego cholesterolu LDL. Wiśnia nie traci swoich uzdrawiających właściwości po mrożeniu albo krótkotrwałej obróbce cieplnej. Najlepszym sposobem jej konserwacji jest przygotowanie soku, który po łagodnej pasteryzacji (60-65 st. C) będzie długo dostępnym smakołykiem i lekarstwem. Ponieważ pestki zawierają pewne ilości związków cyjankowych, lepiej je z owoców usuwać. Liście i młode gałązki wiśni są również wykorzystywane do marynowania grzybów, kiszenia ogórków i pomidorów. Jednak największe znaczenie w przetwórstwie mają owoce wiśni. Można je wykorzystywać na wiele sposobów. Są doskonałym surowcem na mrożenie, nalewki alkoholowe, dżemy, sprawdzają się również jako owoce kandyzowane. Nie tylko owoce i liście, ale również drewno wiśniowe ma swoje zastosowanie. Może być wykorzystywane jako materiał meblarski, ale jednak najczęściej używane jest do wędzenia. Daje delikatny lecz charakterystyczny owocowy posmak. Można użyć go do wędzenia wieprzowiny, jak i do ryb.

Odmiany wczesne

GUBEŃSKA

Pochodzenie. Odmiana przypuszczanie wyhodowana w Gubinie nad Nysą Łużycką.

Drzewo. Rośnie średnio silnie. Tworzy kształtną, luźną koronę. W okres owocowania wchodzi średnio wcześnie. W sprzyjających warunkach owocuje corocznie i dość obficie. Jest stosunkowo wytrzymała na mróz, średnio podatna na drobną plamistość liści drzew pestkowych i raka bakteryjnego.

Owoce. Średniej wielkości lub duże, kuliste, lekko spłaszczone. Skórka ciemnoczerwona, delikatna, błyszcząca. Miąższ ciemnoczerwony, kwaskowo słodki, smaczny. Sok intensywnie czerwony. Pestka mała, kulista. Szypułka długa, bez osadki i przylistków.

Dojrzewanie owoców. Owoce dojrzewają w I dekadzie lipca.

Przydatność odmiany. Bardzo smaczne owoce deserowe, przydatne również na przetwory. Można ją również polecić do ogrodów przydomowych.

Brak informacji o zapylaczach.

HORTENSJA

Synonimy: Królowa Hortensja, Cerise de la Reine Hortense Larose.

Pochodzenie. Odmiana francuska, wyhodowana przez Larose'a w 1832 r. z nasion odmiany Cerise Larose. Jest czerechą, czyli mieszańcem powstałym ze skrzyżowania czereśni z wiśnią. W Polsce spotykana dość często w prawie wszystkich regionach.

Drzewo. Rośnie średnio silnie. Tworzy koronę dość luźną, wzniesioną, o długich, cienkich, prostych gałęziach, wyrastających pod kątem ostrym. Liście podobne do liści czereśni, a kwiatostany typowe dla wiśni. Kwitnie wcześnie. Odmiana obcopolna. Pączki kwiatowe dość wrażliwe na mróz, natomiast same kwiaty stosunkowo wytrzymałe na przymrozki wiosenne. W okres owocowania wchodzi raczej późno. Owocuje umiarkowanie i tylko czasami, obficie. Drzewo na mróz dostatecznie wytrzymałe.

Zapylacze: Ostheimska, Dönissena Żółta i Schneidera Późna.

Owoce. Duże lub bardzo duże, niekiedy olbrzymie, eliptyczne, nieco wydłużone. Skórka żółta, pokryta rozmytym, koralowym rumieńcem, w miarę dojrzewania obejmującym cały owoc, lśniąca, delikatna, nieco prześwitująca. Miąższ żółtawy, delikatnie włóknisty, soczysty, słodkokwaskowy ze słabą goryczką, bardzo smaczny, dobrze odchodzący od pestki. Pestka średniej wielkości, wydłużona, o nierównej powierzchni. Szypułka długa, cienka, z dość długą osadką, na której znajdują się dwa listki, a nawet drobne pączki.

Dojrzewanie owoców. Owoce dojrzewają przeważnie na początku lipca. Nie pękają i nie gniją w czasie deszczy. Są delikatne i wrażliwe na transport.

Przydatność odmiany. Wspaniałe owoce deserowe, ale również bardzo dobre na kompot. Doskonała odmiana amatorska.

KSIAŻĘCA

Synonimy: May Duke, Anglaise Hâtive, Rote Maikirsche, Sladkovisen

Pochodzenie. Odmiana nieznanego pochodzenia, prawdopodobnie angielskiego. Znana już w 1688 roku. Książęca jest czerechą.

Drzewo. Rośnie średnio silnie. Tworzy odwrotnie stożkową, wąską koronę, o konarach prawie pionowych i nielicznych, sztywnych rozgałęzieniach odchodzących pod kątem ostrym i pokrytych licznymi krótkopędami. Kwitnie wcześnie. Odmiana w zasadzie obcopylna. W okres owocowania wchodzi wcześnie. Owocuje raczej nieregularnie i tylko w sprzyjających latach obficie. Pączki kwiatowe na mróz i kwiaty na przymrozki wrażliwe. Drzewo dość wytrzymałe na mróz i mało podatne na choroby. Ma duże wymagania glebowe i klimatyczne.

Zapylacze: Kassina, Jaboulay, Schneidera Późna i Łutówka.

Owoce. Średniej wielkości lub duże, niewyrównane. Skórka czerwona, u owoców nasłonecznionych lub całkowicie dojrzałych ciemno-czerwono-brązowa, cienka, lśniąca, nieco przeświecająca. Szypułka długa, cienka, zielona, przeważnie z długą osadką i niekiedy z listkiem. Miąższ ciemnoczerwony, miękki, soczysty, słodkokwaskowy, lekko aromatyczny, orzeźwiający, bardzo smaczny, dobrze odchodzący od pestki. Sok barwny.

Dojrzewanie owoców. Owoce dojrzewają przeważnie na końcu czerwca i na początku lipca, bardzo niewyrównanie, w związku z tym niezbędny jest kilkakrotny zbiór.

Przydatność odmiany. Owoce bardzo smaczne jako deserowe i bardzo dobre na kompoty. Odmiana doskonała dla ogrodów przydomowych i działkowych na ciepłych stanowiskach.

MINISTER PODBIELSKI

Synonimy: Podbielski, Kochs verbesserte Ostheimer Weichsel

Pochodzenie. Odmiana niemiecka, otrzymana przez Kocha jako siewka Ostheimskiej. Do produkcji wdrożona w 1903 roku.

Drzewo. Rośnie silnie. Tworzy koronę luźną, dużą, kulistą, o długich, elastycznych gałęziach skłonnych do ogołacania się i zwisania. Odmiana obcopolna. Kwitnie wczesnie. Pąki kwiatowe są wrażliwe na mróz. W okres owocowania wchodzi późno. Owocuje umiarkowanie i nieregularnie. Drzewo stosunkowo wytrzymałe na mróz. Odporne na raka bakteryjnego, drobną plamistość liści i moniliozę.

Owoce. Duże lub bardzo duże. Kuliste, spłaszczone na biegunach. Czubek szeroko zaokrąglony. Skórka brązowo-wiśniowa. Miąższ purpurowo-czerwony, bardzo smaczny, miękki, dobrze odchodzący od pestki. Sok ciemnowiśniowy. Pestka średniej wielkości, krótka, pękata z drobnym dziobkiem na czubku. Szypułka około 40 mm długości, sztywna, bez osadki, słabo zrosnięta z owocem.

Dojrzewanie owoców. Owoce dojrzewają w końcu czwartego lub na początku piątego tygodnia dojrzewania czereśni, przeważnie na początku lipca, nierównomierne. Mogą być zrywane bez szypułek.

Przydatność odmiany. Owoce deserowe i bardzo dobre na przetwory. Uważana za odmianę amatorską. Powinna być szczepiona na antypce lub wiśni.

Brak informacji o zapylaczach.

OSTHEIMSKA

Synonimy: Ostheimer Weichsel, Ostheim

Pochodzenie. Jest to bardzo stara odmiana, a raczej grupa odmianowa, rozpowszechniona w Południowej Hiszpanii. Na początku XVII w. przywiózł ją z Hiszpanii Klinghammer do miejscowości Ostheim we Frankonii, skąd rozpowszechniła się na całą Europę pod nazwą Ostheimskiej. W Polsce powszechnie znana, ale uprawiana sporadycznie, głównie w Wielkopolsce i na Śląsku.

Drzewo. Rośnie średnio silnie. Tworzy koronę kulistą, o zwisających gałązkach. Wytrzymałe na mróz i mało podatne na choroby. Uduje się prawie na wszystkich glebach, z wyjątkiem bardzo lekkich. Kwitnie średnio wcześnie. Odmiana obcopolna. Posadzona w pobliżu innych odmian wiśni i czereśni o podobnej porze kwitnienia owocuje obficie i regularnie.

Zapylacze: Łutówka

Owoce. Średniej wielkości, a nawet duże, kuliste, Skórka wiśniowo-brązowo-czarna, nieco jaśniejsza w okolicy szwu, lśniaca. Miąższ ciemnoczerwony, delikatny, soczysty, kwaśnosłodki, aromatyczny, dobrze odchodzący od pestki, smaczny. Sok ciemnowiśniowy, lekko aromatyczny o bogatym smaku. Pestka mała, kulista. Szypułka średniej długości, sztywna, zgrubiała na końcu, często lekko ordzawiona, słabo zrośnięta z owocem, bez wyraźnej osadki.

Dojrzewanie owoców. Owoce dojrzewają w końcu czwartego lub początku piątego tygodnia dojrzewania czereśni, przeważnie w końcu czerwca i na początku lipca.

Przydatność odmiany. Owoce bardzo smaczne i są zaliczane do odmian deserowych, ale doskonale również na soki i inne przetwory. Polecana do ogrodów przydomowych jako wiśnia sokowa i konfiturowa.

SZKLANKA POLSKA

Synonimy: Szklanka Podwójna, Double Glass, Cerise grosse de Pologne, Doppelte Glaskirsche, Polonische grosse Weichsel, Grosse Amarelle.

Pochodzenie. Opisana po raz pierwszy przez Krafta w „Pomona Austriaca w 1792 r. pod nazwą Polonische grosse Weichsel. W opisie nazwa uzasadniona jest faktem, że jej drzewa w stanie dzikim rosły w lasach Królestwa Polskiego, szczególnie na Bukowinie. W 1797 roku została opisana przez Christa pod nazwą Polonische Kirsche. W Polsce pod nazwą Szklanki Polskiej były opisywane i rozpowszechnione różne odmiany i lokalne szklanki odroślowe. W 1976 roku zidentyfikowano oryginalną Szklankę Polską jako czerechę.

Drzewo. Rośnie średnio silnie. Tworzy koronę kulistą, dość rzadką, o gałęziach stosunkowo grubych, wzniesionych. Na odpowiednich stanowiskach owocuje dość obficie i regularnie. Wytrzymałe na mróz i mało podatne na choroby. Pączki kwiatowe dość wrażliwe na mróz.

Owoce. Duże lub średniej wielkości, szeroko kuliste, spłaszczone na biegunach. Skórka cienka i przeświecająca, elastyczna, początkowo jasnoczerwona, w pełni dojrzałości wiśniowo czerwona, nieco jaśniejsza w okolicach szwu. Miąższ owocu kremowy, delikatnie włóknisty, miękki, bardzo soczysty, kwaskowo słodki, przyjemnie orzeźwiający, bardzo smaczny. Sok jasny, nie barwiący, u owoców przejrzalnych nieco zaróżowiony. Pestka dość duża, kulista.

Dojrzewanie owoców. Owoce dojrzewają przeważnie na początku lipca. Okres dojrzałości zbiorczej bardzo długi. Dłużej pozostawione na drzewie stają się coraz smaczniejsze i słodsze. Mało wrażliwe na pęknięcie.

Przydatność odmiany. Owoce deserowe. Szklanka Polska ze względu na dużą odporność na choroby i wytrzymałość na mróz oraz bardzo smaczne owoce może być polecana do nasadzeń w ogrodach przydomowych.

Brak informacji o zapylaczach.

WCZESNA Z PRIN

Synonimy: Hâtive de Prin, Sladkovisen Princova

Pochodzenie. Odmiana francuska, opisana po raz pierwszy w 1893 r.

Drzewo. Rośnie silnie. Korona szeroko stożkowata, średnio zagęszczona. Kwitnie wcześnie. Odmiana obcopolna. Owocuje lepiej, gdy jest szczepiona na antypce.

Zapylacze: Kassina, Jaboulay i Książca.

Owoce. Duże lub średniej wielkości, kuliste, spłaszczone na biegunach. Skórka przeświecająca, czerwona do ciemnowiśniowej. Miąższ czerwony, jaśniej żyłkowany, miękki, kwaskowo słodki, bardzo smaczny. Sok barwny. Pestka kulista, z dziobkiem na czubku. Szypułka 23 – 31 mm długości.

Dojrzewanie owoców. Owoce dojrzewają w trzecim-czwartym tygodniu dojrzewania czereśni, przeważnie w II połowie czerwca.

Przydatność odmiany. Owoce bardzo smaczne i zaliczane są do grupy odmian deserowych.

SZKLANKA WIELKA

Pochodzenie. Odmiana o nieustalonym pochodzeniu.

Drzewo. Rośnie silnie. Początkowo tworzy koronę szeroko stożkową, później – kulistą, czasami lekko zagęszczającą się. W okres owocowania wchodzi dość wcześnie. Na początku owocuje umiarkowanie, później – obficie. Na mróz stosunkowo wytrzymałe, na drobną plamistość liści drzew pestkowych – średnio podatne.

Zapylacze: nieokreślone.

Owoce. Duże, kuliste lekko spłaszczone. Skórka pomarańczowoczerwona. Miąższ żółtawo-kremowy, miękki, soczysty, kwaskowaty, średnio smaczny. Sok bezbarwny. Pestka mała, kulista. Szypułka średniej grubości, zwykle o 30 – 40 mm długości.

Dojrzewanie owoców. Owoce dojrzewają w III dekadzie czerwca, ale mogą pozostać na drzewie kilka dni dłużej.

Przydatność odmiany: Owoce deserowe, ale przede wszystkim doskonałe na kompoty.

Odmiany średnio wczesne

KÖRÖSER (Kerezer)

Pochodzenie. Odmiana węgierska, pochodząca prawdopodobnie z rejonu Nagykörös i uprawiana na Węgrzech już w XVIII wieku pod nazwą Pándy üveg meggy. W Polsce odmiana Köröser jest dość często uprawiana.

Drzewo. Rośnie silnie. Tworzy koronę jajowatą, rzadką, o stosunkowo grubych, wzniesionych gałęziach, pokrytych licznymi krótkopędami. Liście są charakterystyczne, ciemnozielone, silnie błyszczące, skórzaste. Kwitnie średnio wcześnie. Odmiana obcopylna. W okres owocowania wchodzi wcześnie. Wielkość owocowania zależy od rodzaju podkładki na której została zaszczerpiona. Odmianę należy szczepić na wiśni. Pąki kwiatowe są stosunkowo wytrzymałe na mróz. Drzewo jest również wytrzymałe na mróz i odporne na moniliozę.
Zapylacze: Wołyńska, Ostheimska, Książęca, Łutówka, Szklanka Werderska, Nefris.

Owoce. Duże lub bardzo duże, szerokokuliste, nerkowate. Skórka wiśniowoczerwona, silnie błyszcząca, nieco przeświecająca, elastyczna. Szypułka średniej długości lub długa, zielona, cienka, przeważnie z osadką średniej długości i 1-2 listkami, średnio silnie zrośnięta z owocem. Miąższ czerwony, dość ścisły, soczysty, przyjemnie kwaskowy, smaczny, dobrze odchodzący od pestki. Sok jasnoczerwony.

Dojrzewanie owoców. Owoce dojrzewają przeważnie w II dekadzie lipca.

Przydatność odmiany. Owoce wybitnie deserowe, także nadające się na przetwory, głównie kompoty, mrożonki i dżemy. Odmianę tę można zalecać do wszystkich typów sadów. Zaletą owoców jest stosunkowo duża wytrzymałość na transport.

SOKÓWKA NOWOTOMYSKA

Pochodzenie. Odmiana polska, występująca lokalnie w okolicach Nowego Tomysła.

Drzewo. Drzewo rośnie średnio silnie. Tworzy stożkowatą, dość mocno zagęszczającą się koronę. Jest wytrzymałe na mróz, na drobną plamistość liści drzew pestkowych, raka bakteryjnego i brunatną zgniliznę – mało podatne. Kwitnie późno. Wcześnie wchodzi w okres owocowania, owocuje dobrze i dość regularnie.

Zapylacze: nieokreślone.

Owoce. Owoce są średniej wielkości, kuliste, spłaszczone na wierzchołkach. Skórka owoców bardzo ciemna, prawie czarna. Miąższ czerwony, średnio jędrny, kwaskowy, lekko cierpki, mało soczysty. Sok ciemnoczerwony. Pestka mała, okrągła. Szypułka średniej długości i grubości.

Dojrzewanie owoców. Owoce dojrzewają w II dekadzie lipca

Przydatność odmiany. Owoce doskonałe na konfitury, kompoty i nalewki.

WŁODZIMIERSKA

Synonimy: Władimirskaja

Pochodzenie. Odmiana pochodzenia rosyjskiego.

Drzewo. Rośnie średnio silnie. Tworzy koronę kulistą, gęstą, o gałęziach długich, cienkich i skłonnych w późniejszym wieku do zwisania i ogałacania się. Kwitnie średnio wcześnie. **Badania nad zapylaniem nie są znane.** W okres owocowania wchodzi w 5 – 6 roku po posadzeniu. Owocuje obficie, ale niezbyt regularnie. Drzewo na mróz jest bardzo wytrzymałe.

Owoce. Małe lub średniej wielkości, kulistojajowate, spłaszczone przy szypułce, z tępym czubkiem. Skórka czarnoczerwona, w okresie pełnej dojrzałości smolistoczarna, pokryta srebrzystym nalotem, cienka, ścisła. Miąższ czarnoczerwony, delikatny, soczysty, kwaskowosłodki, aromatyczny, dobrze odchodzący od pestki. Pestka mała, wydłużona, o licach jajowatych, wydłużonych, z ostrym czubkiem.

Dojrzewanie owoców. Owoce dojrzewają przeważnie w II połowie lipca. Transport znoszą dobrze.

Przydatność odmiany. Odmiana przetwórcza.

WOŁYŃSKA

Synonimy: Wołyńska z Karnkowa

Pochodzenie. Odmiana pochodzenia polskiego, znaleziona w Karnkowie na początku lat 50 – tych ubiegłego wieku. Należy do lokalnej populacji wielkoowocowych, czarnych wiśni kwaśnych, nazywanych przez miejscową ludność morelkami.

Drzewo. Rośnie silnie. Tworzy koronę wysoką, kulistą, średnio zagęszczoną. Pędy starsze i gałęzie szkieletowe są sztywne, pędy młode u drzew młodszych dość cienkie, wiotkie, ale nie zwisające, natomiast u drzew starszych skłonne do zwisania i ogałacania się. Kwitnie średnio wcześnie. Odmiana obcocylna. W okres owocowania wchodzi wcześnie. Owocuje raczej słabo. Pączki kwiatowe i drzewo wytrzymałe na mróz. Drzewo jest dość żywotne i mało podatne na choroby.

Zapylacze: Wielkopolska Czarna, Köröser.

Owoce. Duże, kuliste. Skórka wiśniowoczerwona z jaśniejszym paskiem przechodzącym wzdłuż szwu, lśniąca, cienka, nieco przezroczysta. Miąższ czerwony, miękki, bardzo soczysty, przyjemnie kwaśny, orzeźwiający, dobrze odchodzący od pestki. Sok czerwony. Pestka średniej wielkości, pękata, nieco wydłużona, o licach owalnych lub zaokrąglonych.

Dojrzewanie owoców. Owoce dojrzewają przeważnie w II dekadzie lipca. Są mało wrażliwe na niepogodę i mogą być zrywane bez szypułek lub strząsane.

Przydatność odmiany. Odmiana przetwórcza. Owoce polecane głównie na dzemy, kompoty i mrożonki.

Odmiany późne

HISZPANKA PÓŻNA

Synonimy: Łutówka Długoszypułkowa, Spiczastopączkowa Grosse lange Lotkirsche mit spitzigen Knospen

Pochodzenie. Odmiana pochodzenia nieznanego, prawdopodobnie zachodnioeuropejskiego.

Drzewo. Rośnie silnie lub średnio silnie. Tworzy koronę odwrotnie stożkową, wzniesioną, gęstą, z upływem lat bardziej rozłożystą, kulistą, silnie ogałającą się wewnątrz i zagęszczoną na obwodzie. Kwitnie późno i nadzwyczaj obficie, ale słabo zawiązuje owoce. Odmian obcopolna. W okres owocowania wchodzi średnio wcześnie. Owocuje głównie na krótkopędach, umiarkowanie lub słabo, nieregularnie. Pączki kwiatowe dość wrażliwe na mróz, ale drzewo wytrzymałe. Podatne na choroby, szczególnie na moniliozę.

Zapylacze: nieokreślone

Owoce. Średniej wielkości lub duże, beczułkowate. Skórka ciemnowiśniowo-brązowa, lśniąca, mocna. Szypułka długa lub bardzo długa, mięsista, szaro ordzawiona, z długą nieco zdrewniałą osadką, na której znajdują się przeważnie 1-2 listki, a niekiedy pączek. Miąższ ciemnoczerwony, delikatnie włóknisty, soczysty, przyjemnie kwaśny, wysokiej jakości, dobrze odchodzący od pestki. Sok barwny. Pestka duża, wydłużona, o licach spłaszczonych, owalnych i o tępych czubku.

Dojrzewanie owoców. Owoce dojrzewają przeważnie na początku sierpnia. Mogą długo pozostawać na drzewie. Szypułka silnie zrosnięta z pędem, jak i z owocem, dlatego owoce należy zbierać z szypułkami. Transport znoszą dość dobrze.

Przydatność odmiany. Owoce bardzo smaczne jako deserowe oraz polecane na wszelkie przetwory. Odmiana ze względu na słabe i niezbyt regularne owocowanie może być polecana jako odmiana amatorska.

ŁUTÓWKA

Synonimy: Goryczka Cienista, Łutówka Pudliskowska, English Morelle, Schattenmorelle

Pochodzenie. Bardzo stara odmiana nieznanego pochodzenia, prawdopodobnie holenderskiego. Pod nazwą Łutówka są opisane co najmniej trzy różne odmiany, m.in. Lutovka, Grosse lange Lotkirsche i Schattenmorelle.

Drzewo. Rośnie średnio silnie (na czereśni) lub słabo (na antypce). Tworzy koronę dość rzadką, kulistą, o gałęziach skierowanych bardziej ku górze – na czereśni, lub bardziej rozchylających się na boki – na antypce. Rozgałęzienia dalszego rzędu wyrastają prawie pod kątem prostym i są bardzo skłonne do zwisania i ogołacania się. Kwitnie bardzo późno. W okres owocowania wchodzi bardzo wcześnie. Owoce zawiązuje głównie na jednorocznych długopędach. Owocuje regularnie i bardzo obficie. Pączki kwiatowe są dość wytrzymałe na mróz, a kwiaty stosunkowo wytrzymałe na niekorzystne warunki pogodowe. Drzewo wytrzymałe na mróz, ale dość podatne na moniliozę i drobną plamistość liści. Dobrze rośnie na glebach lżejszych o niezbyt wysokim poziomie wód gruntowych.

Zapylacze: odmiana samopylna.

Owoce. Duże, czasami bardzo duże, kuliste lub sercowate o zaokrąglonym czubku. Skórka ciemnowiśniowo-brązowa, jaśniejsza wzdłuż szwu, lśniąca, mocna. Szypułka średniej długości, zielona gruba, średnio silnie zrośnięta z owocem. Miąższ ciemnoczerwony, miękki, soczysty, kwaśny, o ostrym smaku, bez goryczki, dobrze odchodzący od pestki. Sok ciemnoczerwony.

Dojrzewanie owoców. Owoce dojrzewają przeważnie w końcu lipca i na początku sierpnia. Dość dobrze znoszą nie pogodę i mogą być zrywane bez szypułek lub strząsane. Na transport średnio wytrzymałe.

Przydatność odmiany. Owoce doskonałe na surowo i na przetwory. Dobre na soki, dżemy i nalewki. Łutowka jest również najlepszą odmianą polecaną do mrożenia. Zalecana do sadów intensywnych, ale także ogrodów przydomowych i działkowych. Może być sadzona w kwaterach jednodmianowych. Wymaga jednak dobrej agrotechniki, czyli uprawy gleby, nawożenia, opryskiwania i cięcia.

WRÓBLE

Pochodzenie. Odmiana prawdopodobnie pochodzenia czeskiego.

Drzewo. Rośnie średnio silnie. Tworzy gęstą, rozłożystą koronę z lekko zwisającymi pędami. W okres owocowania wchodzi wczesnie. Owocuje regularnie i dość obficie. Jest wytrzymałe na mróz. Mało podatne na drobną plamistość liści drzew pestkowych, raka bakteryjnego i brunatną zgniliznę drzew pestkowych. Kwitnie średnio wczesnie.

Zapylacze: prawdopodobnie odmiana samopylna.

Owoce. Duże lub średniej wielkości, kuliste, lekko spłaszczone na wierzchołkach. Skórka czerwona, lśniąca. Miąższ czerwony, słodko-kwaskowy, bardzo smaczny. Sok jasnoczerwony. Pestka średniej wielkości, okrągła. Szypułka średniej długości i grubości.

Dojrzewanie owoców. Owoce dojrzewają w III dekadzie lipca, prawie w tym samym czasie co Łutówka.

Przydatność odmiany. Bardzo plenna i smaczna odmiana wiśni, dlatego polecana jest do uprawy amatorskiej i towarowej na terenie całego kraju. Owoce są przydatne do bezpośredniej konsumpcji oraz do przetwórstwa.